

Jokaisella on oikeus
yksilöllisyyteen ja
yhdenvertaisuuteen

.....
SOOLin yhdenvertaisuusohjelma

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL
www.sool.fi

Esipuhe

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry:n yhdenvertaisuusohjelman tarkoitus on edesauttaa huomion kiinnittämistä yhdenvertaisuuteen ja sen toteutumiseen sekä auttaa yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämässä ja syrjinnän vastustamisessa kaikessa liiton toiminnassa, sen jäsenyhdistyksissä, opettajaopiskelijoiden keskuudessa, opettajankoulutuksessa sekä opetus- ja kasvatusalalla. Tavoitteena on edistää kaikkien liiton jäsenten yhdenvertaisuutta. Ohjelman tarkoitus ei ole antaa selkeitä käytännön ohjeita, vaan tarjota yleisemmät suuntaviivat toiminnassa seurattaviksi. Ohjelman tavoitteena on myös kannustaa jäsenyhdistyksiä yhdenvertaisuutta painottavaan toimintaan järjestelmällisen suunnittelun kautta.

Yksinkertaisimmillaan yhdenvertaisuus on toisen ihmisen kunnioitusta ja hyväksymistä sellaisenaan. Tämän ohjelman tavoitteena on nostaa näkyväksi yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä, sekä kiinnittää huomio mahdollisiin epäkohtiin ja etsiä niihin ratkaisuja. Ohjelman avulla opiskelijat, työntekijät ja jäsenyhdistykset voivat edistää yhdenvertaisuutta keskuudessaan. Tarkoitus ei ole keskittyä ihmisten eroihin, vaan arvostaa moninaisuutta ja jokaisen ihmisen erityisyyttä. Hyväksyvä ilmapiiri, keskinäinen kunnioitus ja ymmärrys ovat hyveitä, jotka ovat olennainen osa opettajuutta.

SOOLin keskeisiä tavoitteita on opettajaopiskelijoiden yhteen saattaminen, keskinäinen kunnioitus ja yhteisymmärrys kaikilla opettajankoulutusaloilla varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen. Tulevia opettajia edustavana liittona SOOL haluaa kannustaa jäseniään hyväksyvään ajatteluun ja yhdenvertaisuuskysymysten huomioimiseen. Opettajalla on suuri vastuu ja vaikutus oppijoiden arvomaailman kehittymiseen.

SOOL ajaa edunvalvonnassaan oikeudenmukaista opettajankoulutusta, jossa opettajaksi opiskelevia kohdellaan sekä opiskelijavalinnassa että koulutuksessa yhdenvertaisina. SOOL toteuttaa koulutuspoliittista vaikuttamistaan yhdenvertaisuusohjelman linjojen mukaisesti.

Jatkotoimenpiteet ja arviointi: Jokainen SOOLin työntekijä ja hallituksen jäsen tuntee yhdenvertaisuusohjelman sisällön ja tietää, kuinka voi edistää sen periaatteita omalla toiminnan osa-alueellaan. Ohjelman toteuttamisesta vastaa ensisijassa SOOLin hallitus sekä työntekijät. Ohjelma viedään tiedoksi SOOLin jäsenyhdistyksille. Yhdenvertaisuusohjelma on käsitelty ja hyväksytty Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry:n liittokokouksessa 12.4.2015. Yhdenvertaisuuden toteutumista opettajankoulutuksessa ja opetus- ja kasvatuskentällä tarkkaillaan ja arvioidaan jatkuvasti sekä epäkohtiin reagoidaan tarvittaessa.

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan ihmisten samanarvoisuutta riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta taustastaan, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan, koulutuksellisesta taustastaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Suomen laki velvoittaa yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseen ja turvaamiseen (Yhdenvertaisuuslaki 1347/2014 1–22 §). Yhdenvertaisuus ei kuitenkaan tarkoita jokaisen ihmisen kohtelua samalla tavalla riippumatta ihmisen ominaisuuksista tai erityistarpeista, vaan siinä on kyse ihmisten lähtökohtien ja mahdollisuuksien tasavertaisuudesta yhteiskunnassa.

Opettajaksi opiskelee moninainen joukko kaikenikäisiä ihmisiä erilaisissa ja muuttuvissa elämäntilanteissa. Kenenkään opiskelijan ei tule jäädä huomiotta tai saada osakseen liiallista ja epätoivottua huomiota. Yhdenvertaisuusohjelman tarkoitus on tehdä näkyväksi niitä eriarvoisuutta ja syrjintää rakentavia käytäntöjä ja prosesseja, joita toimintaa arvioitaessa ei muuten välttämättä huomattaisi.

Yhdenvertaisuus toimii perustavana arvona kaikessa SOOLin toiminnassa. Siihen kiinnitetään huomiota niin tahtumia ja koulutuksia järjestettäessä, tiedotuksessa,

päätöksenteossa, edunvalvonnassa, toimintatavoissa kuin henkilövalinnoissakin. Yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää työ- ja opiskelijayhteisön vuorovaikutusta sekä pohdintaa yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja sitä uhkaavista tekijöistä.

Maantieteellinen yhdenvertaisuus

Opettajankoulutusta tulee olla tarjolla ympäri Suomen. Tasaaisesti ympäri maata jakautunut opettajankoulutus on erittäin tärkeää, jotta päteviä ja korkeasti koulutettuja opettajia valmistuu jatkossakin maantieteellisesti mahdollisimman kattavasti. Samalla korostuu filiaalien eli erillisyyksiköiden merkitys maantieteellisesti tasa-arvoisen opettajankoulutuksen toteutuksessa. Opettajankoulutuspaikkakunnilla opettajaksi opiskelevilla tulee olla yhtäläiset opiskeluedellytykset, mahdollisuudet edunvalvontaan ja palveluihin sekä oikeus kuulua opiskelijayhteisöön.

Maantieteellisesti kestäväällä tavalla toteutettu opettajankoulutus tukee laadukasta kasvatusta ja opetusta. Turvaamalla opettajankoulutusverkoston säilyminen mahdollistetaan ammattitaitoisten opettajien valmistuminen ja työllistyminen ympäri Suomea, sekä laadukkaan kasvatuksen ja opetuksen toteutuminen kaikille. Välillisesti tämä tukee myös eri alueiden elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta.

SOOL huomioi toiminnassaan kaikki opettajankoulutuspaikkakunnat. Paikallista edunvalvontatyötä tuetaan tehokkaalla aluetoiminnalla. Toiminnalla lisätään vuorovaikutteisuutta liiton, sen jäsenyhdistysten ja jäsenistön välillä.

Oppilaitokset tulee säilyttää kansalaisten lähipalveluina maanlaajuisesti. Koulutusverkon supistaminen lisää nuorten oppijoiden koulutuksellista ja sosiaalista syrjäytymistä. Kattava, maantieteellistä tasa-arvoa toteuttava koulutusverkko takaa myös opettajille mahdollisuuden yhdessä toimipisteessä työskentelyyn ja voimavarojen kohdentamisen oleelliseen: kasvatukseen ja opetukseen.

Yhdenvertaisuus opettajan- koulutuksessa

SOOL ajaa edunvalvonnassaan oikeudenmukaista opettajankoulutusta, jossa opettajaksi opiskelevia kohdellaan sekä opiskelijavalinnassa että koulutuksessa yksilöinä. Opettajankoulutuksella on vastuu ja velvollisuus kouluttaa avoimia ja hyväksyviä kasvatuksen ja opetusalan ammattilaisia. Suvaitsevaisuuden tulee ilmetä läpileikkaavana arvona kaikessa opettajankoulutuksessa.

Opettajankoulutukseen hakeuduttaessa tulisi opiskelijavalinnoissa ensisijaisesti painottaa soveltuvuutta ja motivaatiota. SOOL vaatii, että opettajankoulutuksen valintakokeita kehitetään siten, että niiden avulla kyetään seulomaan opettajiksi parhaiten soveltuvat hakijat. Näin taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille hakijoille ja soveltuvimpien opiskelijoiden valikoituminen opettajankoulutukseen.

Opettajaksi opiskelevien ympäri maan tulee olla tasavertaisessa koulutuksellisessa asemassa, ja heidän tulee saada nauttia yhdenvertaista kohtelua opinnoissaan. SOOL tuomitsee ankarasti ikään, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, vakaumukseen, koulutukselliseen taustaan, elämäntilanteeseen tai muihin yksilön ominaisuuksiin liittyvän syrjinnän opiskelijavalinnassa sekä opintojen aikana. Täydennys- ja jatkokoulutus ovat tärkeä osa opettajankoulutusta ja laadukkaan täydennyskoulutuksen tulee olla mahdollista kaikille valmistuneille opettajille.

Yhdenvertaisuus opettajankoulutuksessa ilmenee esimerkiksi kaikille opiskelijoille oikeudenmukaisina poissaolosääntöinä ja opiskelijoiden yhdenvertaisena kohteluna kursivaatimuksissa ja tenttikäytännöissä. Yhdenvertaisuuden tulee näkyä myös koulutuslinjojen välisenä tasa-arvona sekä eri yliopistoissa suoritettujen opintojen tasa-arvoisuutena. **Opiskelijoita tulee kuulla opintoihin liittyvissä asioissa, ja heidän tulee voida osallistua koulutuksen suunnitteluun ja kehittämiseen.** Yhdenvertaisuus tarkoittaa myös sitä, että opiskelijoiden erityistarpeet ja erilaiset elämäntilanteet otetaan opettajankouluttajien taholta huomioon. Yhdenver-

taisuus opettajankoulutuksessa toteutuu myös silloin, kun jokaista opiskelijaa kohdellaan yksilönä eikä vain edustamansa ryhmän jäsenenä.

Sukupuolella ei tule olla merkitystä opettajankoulutukseen hakeuduttaessa eikä opinnoissa. Kaikkia sukupuolia tulee kohdella täysin yhdenvertaisesti, eikä sukupuolen tulisi nousta yksilöä määrittäväksi tekijäksi. Opettajankoulutuksessa tulee myös tiedostaa sukupuolittuneet käytännöt ja välttää niitä. Yksilöä ei tule kohdella sukupuolensa edustajana puheen eikä käytännön tasoilla.

Fyysinen rajoitteisuus tulee huomioida opettajankoulutusyksiköissä. Opiskelutilojen tulee olla kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa. Opettajankoulutusyksiköiden tulee huolehtia myös opetustiloina käytettävien rakennusten kunnosta ja terveellisyydestä. **SOOL vaatii opettajaksi opiskelulle terveitä opiskelu- ja työskentelytiloja.**

Yhdenvertaisuus SOOLin toiminnassa

SOOL toimii kaikki opettajaopiskelijat yhteen kokoavana tahona. SOOLin toimintaan pääsevät mukaan kaikki liiton jäsenet. **Liiton toiminnassa kiinnitetään huomiota jäsenistön monimuotoisuuteen.** Liiton toimintaa sekä tiedotusta

suunniteltaessa huomioon otetaan erilaiset kohderyhmät. SOOLin jäsenistöön kuuluu kaikenikäisiä opettajaopiskelijointa ja jäsenistön moninaisuus otetaan huomioon. SOOL kannustaa toiminnallaan kulttuurien kohtaamiseen ja suvaitsevaisuuteen.

Liittokokous on SOOLin ylintä päätäntävaltaa käyttävä toimielin, johon jokainen jäsenyhdistys saa lähettää edustuksensa. Poliittinen, uskonnollinen tai eettinen vakaumus eivät liittokokouksessa vaikuta liiton luottamustoimiin valittaessa. Liittokokouksen ilmapiiiri on yhteisöllinen, erilaisia mielipiteitä kunnioittava ja keskusteleva. Sukupuolen, vakaumuksen tai henkilökohtaisten valintojen ei tulisi vaikuttaa liiton henkilöstön rekrytoinnissa tai toimijoita valittaessa.

Osallistuminen SOOLin tapahtumiin ja koulutuksiin on mahdollista eri puolilla Suomea opiskeleville. Välimatkat huomioidaan aikatauluja ja ohjelmaa suunniteltaessa. Koulutustapahtumia suunniteltaessa huomioidaan esimerkiksi liikuntarajoitteisten mahdollisuudet osallistua tapahtumiin. SOOLin tapahtumissa otetaan huomioon myös erilaiset vakaumukset, aatteet ja valinnat. Ilmapiiiri tapahtumissa on erilaisuutta hyväksyvä ja toisia kunnioittava.

Jäsenyhdistykset

SOOL kouluttaa yhdenvertaisesti kaikkien jäsenyhdistystensä toimijoita. Koulutusten tarkoitus on levittää hyviä käytäntöjä jokaiselle opettajankoulutuspaikkakunnalle ja osaltaan edistää yhdenvertaisuuden toteutumista. Jäsenyhdistyksiä myös kannustetaan tasapuoliseen kohteluun koulutuksiin osallistujien valinnassa. Jäsenyhdistysten aktiiveille annetaan koulutuksissa eväitä toimia tehtävissään ja heitä tuetaan paikallisessa edunvalvonta- ja järjestötyössä. Vertaisten tapaamisella ja verkostoitumisella lisätään yhdenvertaisuuden kokemusta opettajaopiskelijoiden keskuudessa. Jäsenyhdistyksiä kannustetaan yhdenvertaisuussuunnitteluun sekä huomioimaan kaiken ikäiset ja eri elämäntilanteissa olevat opiskelijat toiminnassaan. SOOL vaatii, että järjestötyöhön paneutuminen palkitaan opintopistein kaikissa opettajankoulutuksissa.

Tehokkaan aluetoiminnan avulla tuetaan yhdenvertaisesti kaikkien opettajankoulutuspaikkakuntien jäsenyhdistyksiä. SOOL yrittää aktivoida toimintaansa mukaan sellaisia jäsenyhdistyksiä ja jäseniä, jotka eivät aikaisemmin ole olleet aktiivisesti mukana liiton toiminnassa. SOOL järjestää myös tuutorikoulutusta jäsenyhdistyksilleen. Koulutuksessa tuutoreita kannustetaan huomioimaan eri elämäntilanteissa olevat opiskelijat jo opintojen alkuvaiheessa.

Oikeus ja mahdollisuus kouluttautua maksuttomasti

Koulutuksen tulee olla tulevaisuudessakin maksutonta varhaiskasvatuksesta aina korkea-asteelle. Kaikilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet kouluttautua opettajaksi. Yhdenvertaisuus toteutuu oikeudenmukaisella tavalla, kun opiskelijat valitaan soveltavuuden eikä maksukyvyn perusteella.

SOOLin koulutukset ovat jäsenistöilleen maksuttomia. Jäsenillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua SOOLin koulutuksiin ja tapahtumiin riippumatta taloudellisesta tilanteestaan. Toiminnan suunnittelussa ja tapahtumia järjestettäessä huomioidaan kaikkia jäsenryhmiä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia jäseniä.

Yhteinen opettajuus

SOOL on opetus- ja kasvatustieteiden ammattilaisiksi opiskelevien yhteinen järjestö, joka ajaa kaikkien opettajaksi opiskelevien asiaa. SOOLin toiminta on aina rakentunut vahvalle yhdenvertaisuuden arvoa korostavalle pohjalle. SOOLissa toimitaan tietoisesti ja harkiten yhdenvertaisuuden periaatteiden toteutumiseksi. Kaikki opettajaksi opiskelevat ovat tervetulleita jäseniksi, ja kaikki jäsenet ovat tervetulleita mukaan SOOLin toimintaan. SOOL ottaa toiminnassaan huomioon sen, että opettajaksi opiskelevien tutkinnoilla on erilaiset päämäärät ja opetuslalla työskentelee ammattilaisia monipuolisissa tehtävissä ja eri-ikäisten oppijoiden kanssa.

Yhdenvertaisuus ilmenee opiskelijoiden keskuudessa kunnioituksena ja ymmärryksenä toisia kohtaan. Opintojen aikainen yhteistyö eri opettajankoulutusten välillä edesauttaa työelämän oppilaitosrajat ylittävän yhteistyön syntymistä. Yhteinen opettajuus rakentuu muun muassa toisten tukemisesta, hyväksymisestä, vertaismentoroinnista, ohjauksesta, arvostuksesta, ajatustenvaihdosta, kunnioituksesta ja aidosta vuorovaikutuksesta.

Liiton jäsenistä valmistuu opettajia, jotka toimivat työssään erilaisten ihmisten, niin kollegoiden, kuin oppilaiden ja huoltajienkin kanssa. Yhteisen opettajuuden kokemus edesauttaa ammatti-identiteetin kehittymistä ja on tärkeää opinnoissa sekä työelämässä jaksamiselle. Toimivaan yhteistyöhön panostava, erilaisuutta arvostava ja hyvinvoiva opettaja luo turvallista oppimispolkua kaikille oppijoille. **Suvaitseva ja muita yhdenvertaisesti kohteleva opettaja välittää näitä arvoja myös oppijoille.**

Hyväksytty SOOLin liittokokouksessa 12.4.2015.

www.sool.fi